

30990 Kladno

Josef Pekař

O povstání králevice Přemysla
proti králi Václavovi I.

NAKLADATELSTVÍ VYŠEHRADEK LÉTA PÁNĚ 1941

Josef Pekař: O povstání králevice Přemysla proti králi Václavovi I.

Prameny:

Prameny dějin českých II-IV.

Dobner, Monumenta III-IV.

Chronicon Luneburgicum u Eccarda I.

Erben-Emler, Regesta I.

Pomůcky:

Palacký, Dějiny I, 2.

Tomek, Dějiny města Prahy I.

Dudík, Geschichte Mährens V.

Léta 1247 dne 3. ledna zemřel prvorozený syn krále Václava I., Vladislav, markrabí moravský a vévoda rakouský. Vladislav zemřel bezdětek, i přešlo přirozeně následnictví trůnu na mladšího bratra nebožtíkova Přemysla.

Jméno Přemyslovo vyskytuje se tu v letopisech po prvé.¹ V stručných a kusých zprávách kronistů doby Václavovy nenajdeš zmínky ani o roku jeho narození, ani o jeho mládí. Rok narození Přemyslova dlužno stanovit z domyslu - je to nepochybně rok

¹ Listina pod č. 1058 v Erbenových Regestech uvedená (Przemisl, marchio Moraviae, concedit ecclesiae in Bruna tres laneos) chybně jest datována k l. 1241 místo l. 1247. Srv. listinu uvedenou dále pod čís. 1171.

1230. O mládí druhorozeného syna krále víme pouze tolik, že vychováván byl společně s bratrance svým Filipem Korutanským. Filip zastával později vysoké úřady církevní (byl arcibiskupem Solnohradským a patriarchou Aquilejským) i lze z toho souditi, že i Přemyslovi původně určeno bylo vstoupiti ve stav duchovní. Byl to jednoduchý a obyčejný prostředek, jímž mělo býti zabráněno pro budoucnost sporům v rodině panovnické a snad i bratrovražedné válce domácí.

Úmrtím Vladislavovým otevřena Přemyslovi jiná, slibnější budoucnost. Ku mladíku do nedávna poloneznámému obrátily se najednou oči všech. Na vnímavého, ctižádostivého jinocha působila změna ta zajisté hluboce. V mladé hlavě rojilo se na sta dalekosáhlých plánů - schválila-li cizí rada některý z nich, byl ohnivý jinoch odhodlán provésti jej vzdor všem překážkám.

Hned po smrti Vladislavově poslán byl na Moravu a jmenován markrabím Moravským. Listiny z doby této jím vydané mají ráz listin vydaných panovníkem suverenním. Týkají se většinou darování kostelům a klášterům nebo obcím, zejména těm, jež v návalu tatarském krutěji zasaženy byly. Po-

slední nám známá listina z l. 1247 datována jest 3. května - odtud zeje v listinách mezera až do počátku r. 1248, kdy Přemysl znovu vystupuje v popředí, ale nejen jako pouhý markrabí, nýbrž jako - *mladý král Český a náčelník odboje proti králi Václavovi*.

Tím ocitujeme se u řady událostí, jež probrati a vylíčiti jest thematem tohoto článku.

Z průběhu boje patrno, že starý král ve svém království téměř neměl nikoho, kdo by se ho zastal, že vše, šlechta i vysoké duchovenstvo stálo na straně odboje. Ano, současný kronikář, mluvě o porážce Přemyslově u Mostu, praví, že tam *Čechové a Moravané* poraženi byli.² Vyjímaje několik předních šlechticů, vysokých to úředníků zemských, stál tedy proti Václavovi veškeren národ český. O tak velikém a obecném hnutí sotva lze tvrditi, že bylo protestem proti papežské politice Václavově, že bylo vzbuzeno politikou tou, příznivou papeži a obrácenou proti císaři Fridrichovi. Příčina nespokojenosti tkvěla zajisté jinde - tkvěla ve vnitřní politice Václavově, ve způsobu vladaření, či spíše nevladaření jeho.

² Prameny děj. čes. II. Continuator Cosmae.

O době panování Václavova praví nám současní i pozdější kronisté velmi málo. O kritiku doby té pokusil se jen jediný letopisec - autor »Příběhů krále Václava I.«³ Je to úvaha stručná, lakonická, celou dlouhou tu dobu několika řádky odbývajíc. Je to jen několik rysů, ale dosti charakteristických, a bychom si o králi a vládě jeho jakýs takýs obraz sestrojiti mohli.

S počátku prý král Václav velice miloval duchovenstvo a ctil kostely a služebníky jich. Potom však jal se hraditi města a donucoval k stavbám těm i duchovní. Konečně pak po l. 1245 oddal se cele vášni lovecké a milování žen, přebýváje na svých zámcích, zvláště ku kratochvílím těm vystavěných. *Přece* však ještě byl pokoj v celé zemi.⁴

Co znamenají slova tato? Nic jiného než: Bylo čím dál tím hůře. Šlechta a duchovenstvo snášelo dlouho nezdravé ty poměry. Konečně však dostoupily věci takového stupně, že vypuklo povstání.

Král zakládal města, do nichž uváděl cizí osadní-

³ Prameny dějin čes. II.

⁴ ...rex, voluntati suae carnis deditus, coepit solitariam vitam amare et castella vel domos ad hoc fabricatas cum paucis solus inhabitare, pace *tamen* bona et quiete per totum *adhuc* regnum eius vigente.

ky a jež dařil velikými milostmi a výsadami. Šlechta poznávala dobře, kam se tím míří. Viděla, že sesílením stavu městského má býti seslabena moc její. Robot zemských, zejména stavění hradeb a hradů, přibývalo; tu neušetřeno ani duchovenstva. Král konečně oddal se všecek svým vášním. Starost o správu země připadla několika předním pánům, ti pak, jinak zaměstnaného krále se obávati nemusejíce, nepochybně moci své zneužívali. To budilo zlou krev, nepořádků a různic přibývalo. Král v bezmezné štědrosti své neuměl hospodařiti s důchody svými; ba on rozdával i statky korunní svým příznivcům. Nezřízený život králův k úctě před ním nepřispíval, zejména když ještě živa byla choť jeho Kunhuta. Královně to lhostejno býti nemohlo; nemohouc sama zjednati nápravu, hledala zajisté přátel, kteří by užili prostředků důraznějších. K těm náležel v přední řadě syn její Přemysl.

Co se tohoto týče, nelze pochybovati o tom, že zdvihaje zbraň proti otci, podléhal působení cizímu. Možno, že mezi mladým markrabím Moravským a otcem králem byly ještě jiné neshody - víme, že bratr Václavův, Přemysl, markrabí Moravský, po-

vstal dvakráte proti králi - pravděpodobno, že ctižádost mladého královice a touha po vládě, po vládě lepší a slavnější než byla otcova, také svou úlohu vykonaly, přece však mysliti nelze, že by mladík osmnáctiletý odvážil se kroku tak smělého, jako jest vzpoura proti otci, z vlastního popudu. Ostatně vyznává později Přemysl sám, že k odboji byl sveden⁵ a potvrzují to i letopisci. Nebyl tedy původcem, ale vysokým postavením svým stal se přirozeně vedoucím odboje.

O *průběhu povstání* nemáme zpráv úplných. Pramen hlavní - zmíněné již »Příběhy krále Václava I.« - jest kusý a zprávy jiných kronikářů jsou i stručné i nedostatečné. Udání pak listin současných, odchylující se někde od zpráv letopisných, přispívají ještě k většímu zmatku a nejistotě. Z víru nesouhlasných těch zpráv vyhledati pravdu nepochybnou, jest dosti nesnadno.

Povstání vypuklo, ne-li již ke konci roku 1247, zajiště na počátku l. 1248. V listině Konrada, někdy biskupa Olomúckého, dané 26. února r. 1248,⁶

⁵ V listině jeho z 10. července l. 1254 klášteru Oseckému: - - tempore guerrae generalis, quae inter patrem nostrum et nos ex suasionem orta fuerat inimica.

⁶ Erben, Regesta I, č. 1200.

sluje Přemysl již mladším králem Českým. Povstala šlechta dala se ihned u vyjednávání s císařem Fridrichem o vzájemnou pomoc. Vzpoura byla již zjevna, než co proti ní podnikal Václav, nevíme. Papež Innocenc IV., jehož politice proticísařské bylo povstání ranou nemalou, ovšem nelenil a vydal někdy na počátku jara proti povstalcům bullu exkommunikační. Doufaje však, že vše ještě lze cestou smírnou ukojiti a dbaje nepochybně také budoucnosti, nedal bullu tu veřejně rozhlásiti. Dne 5. května 1248 nařídil biskupům Řezenskému a Míšeňskému, aby o upokojení povstale šlechty (o Přemyslovi v listu tom není zmínky) se vynasnažili, slibující jí odpuštění činů dosavadních a teprv, kdyby povstalci neuposlechli, aby je veřejně exkomunikovali a nad zeměmi jejich prohlásili interdikt.⁷

To se nepochybně stalo, poněvadž páni v odboji setrvali, ba, co více, odvážili se kroku rozhodného - svržení krále Václava s trůnu. Dne 31. července sešli se páni a starší země České v klášteře kostela Pražského, vzali si Přemysla za krále a přísáhli mu věrnost. Králi, jenž právě - v době, kdy povstala

⁷ Erben, Regesta, č. 1206.

proti němu celá země - hověl si na zámku Zvíkově, oznámeno to skrze posly panstva českého, mezi nimiž byli biskup Mikuláš a probošt Tobiáš. Václav dal posly uvrci do vězení.⁸ Tím ovšem jen přispěl k většímu vzplanutí vzpoury, kdož dosud váhali k Přemyslovi se přidati, po uvěznění biskupově se rozhodli. Václav poznal asi brzo chybu svou. Strana jeho v zemi byla nepatrná, pomoci cizí dosud neměl. Viděl, že podlehne úplně a proto obrátil, chtěje vyčkati času k odporu vhodnějšího. Stalo-li se to brzy po uvěznění panských poslů či později, snad po smrti královny Kunhuty (dne 13. IX.), nevíme, ale že se opravdu stalo, potvrzuje letopisec, pravě, že král se z vrozené sobě opatrnosti přetvařoval.⁹ Uznal Přemysla za krále a ponechal mu ne-li celý, zajisté převážný vliv na správu říše, hledaje zatím spojencův, aby potom odboj tím důkladněji potřel. Dne 4. listopadu vydali oba králové listy stejného znění k úředníkům a soudcům v Čáslavi, Kouřimi, Chrudimi a Hradci stran práv kláštera Sedleckého.¹⁰ Charakteristické je, že

⁸ Neplach u Dobnera, Monum. IV, 111.

⁹ -- sibi innata discretione dissimulavit (Příběhy krále Václava I.).

¹⁰ Erben, Regesta, č. 1213-1214.

obě listiny vyhotovil písař Přemyslův, Přísnobor. Mír mezi králem otcem a králem synem - jemuž asi oba nedůvěřovali, k dalšímu boji se strojíce - dlouho nepotrval. Bylo ticho před bouří. Král Václav nejspíše přičiněním papežovým získal pomoc markrabí Braniborského, vévodů Brunšvického a Saského,¹¹ kteří spojení s lidem pana Borše z Riesenburka - nejvyššího maršálka a předního straníka Václavova v Čechách - měli udeřiti na Čechy od severozápadu, kdežto Václav odebral se na Moravu, kde svobodněji mohl přívržence své soustřediti i dovolati se pomoci od Uhrů a Rakušanů, aby potom s velikým vojskem vnikna do Čech sevřel Přemysla také od jihovýchodu. Plán tento se celkem zdařil, ale očekávaného výsledku neměl. Veliké vojsko německé nepřitáhlo, jen Boreš přivedl si z Míšně jakousi posilu a spolu s jiným předákem strany Václavovy v Čechách, panem Havlem z Lemberka, přepadl v noci tábor Přemyslův u Mostu, hradu pana Borše z Riesenburka. Vojsko Přemyslovo, náhlým útokem překvapeno, bylo rozehnáno. Vítězství pana Borše zachránilo mu Most před dobytím, sotva však mělo větší prospěchy.

¹¹ Chron. Luneburgicum (Eccard I, p. 1412).

Přemysl byl zajisté silnější a pan z Riesenburka se otevřeného boje s ním neodvážil. Boj ovšem trval dále, ale omezoval se nepochybně na pustošení statků a dobývání hradů straníků Václavových. Na Moravě mezitím sbíral král Václav přívržence, maje v tom vydatnou podporu od Brunona, biskupa Olomúckého.¹² Zásluhy tohoto horlivého přívržence odměnil mnohými milostmi, danými mu v Brně, dne 11. prosince (1248). Z pánů českých byli tu v Brně s Václavem Jaroš (z Poděhús), nejvyšší číšník, a Boreš z Riesenburka.¹³ Přípravy k tažení do Čech protáhly se až do konce ledna l. 1249, tažení pak samo podniknuto v prvních dnech února. Dne 8. února byl již Václav s velikým vojskem Čechů, Rakušanů i Uhrů u samé Prahy.¹⁴ Dne 13. února obsadil Vyšehrad, ale již po osmi dnech jej opustil a přebrodiv se pod Bubny přes Vltavu, přitáhl na Strahov a usadil se tu na několik dní. Měl asi v úmyslu zmocniti se hradu Pražského a všeho

¹² Biskup Bruno dává 22. února 1249 Havlovi z Lemberka »propter amicitiam specialem« dvě vsi v Čechách. (Erben, Reg., č. 1229.)

¹³ Erben, Reg., č. 1218-1221.

¹⁴ Listinou z 8. února 1249 směňuje ves svou s jinou vsí kláštera Břevnovského. (Erben, Reg., č. 1227.)

města, ale buď že si nedůvěřoval, buď čekal posily z Mísně, doufaje, že později snáze bude Prahy dobýti - ke konci měsíce února opustilo vojsko jeho Strahov i Břevnov a odtáhlo na severozápad. Tu zmocnilo se Žatce beze všeho boje.

Co se v měsíci březnu a dubnu v Čechách dělo, o tom vůbec zpráv nemáme. Víme jen, že v době té došlo k smíru mezi oběma stranami.¹⁵ Podmínky

¹⁵ Stalo se někdy v druhé polovici března. Pulkava (Dobner III, 221) dí, že biskup Mikuláš »VII. Kal. Apr.« z vězení byl propuštěn. Listy papežské z 22. a 24. dubna dávají určité svědectví o tom, že mír jakýsi se stal. Počítáme-li dobu, než zpráva do Říma došla, dojdeme rovněž k závěru, že to bylo ke konci března. - Listina Přemysla, »syna krále českého, markrabě Moravského«, z 14. ledna 1249 (Erben, Reg., č. 1226) správného data míti nemůže, neboť 1. Přemysl stál tou dobou v nepřátelství proti otci a dlel nejspíše v Čechách. 2. Kdyby i byl s ním uzavřel příměří, nebyl by se vzdal titulu »mladšího krále českého«, když i ze smíru, jenž potom v březnu následoval, patrno, že vláda v Čechách mezi otce a syna byla rozdělena. 3. Písařem listiny ze 14. ledna jest »magister Wilhelmus«, kdežto všechny jiné listiny Přemyslovy jsou vyhotoveny Přísnoborem, a to až do 22. září. První listina Přemyslu, již psal Wilhelmus, datována jest v Brně 17. listop. 1249. Od této doby jest Vilhelm Přemyslovým písařem. 4. Listiny z 14. ledna 1249 a 17. listop. 1249 (Erben, Reg., č. 1240) jsou zvláštní stylisací svého titulu v listinách Přemyslových jedině (Premyslaus, Bohemorum regis filius, marchio Moraviae) a poněvadž se i téhož předmětu týkají, a to zčásti týmiž slovy, nelze se domnívati, že by jedna zhotovena byla 14. ledna, druhá potom

smíru tohoto jsou nám také neznámy, zdá se však, že Václav zůstal starším králem, Přemyslovi pak že ponechán titul mladšího krále Českého. Korunní statky a hrady rozděleny mezi oba krále.

Smíru bylo zajisté již nanejvýše potřebí, neboť země bratrovražednou válkou domácí strádala nemálo. Současní letopisci mluví o hrozném loupení a pálení a o neslýchaných ukrutnostech, jež asi páchány od obou stran. Ale smír ten tak žádoucí dlouho nepotrval. Válka vypukla znovu - nejspíše na doléhání zahraničních přátel krále Václava. Václav neváhal zrušiti po druhé slavné sliby a přísahy, jež synovi a pánům byl učinil.

První, kdo se smírem spokojen býti nechtěl, byl papež. Jeho listy z 22. a 24. dubna¹⁶ osvětlují poněkud situaci. Z prvního se dovídáme mimo věci již známé, že biskup pražský, Mikuláš, byl pro své stranění povstalcům od bratra Gottfrieda z řádu Praedikátorů exkommunikován, přes to však že služby boží dále koná. Proto nařizuje papež biskupu Míšeňskému, aby jej pohnal do Říma k zodpo-

17. listopadu. Správné datum může míti pouze listina druhá (17. Nov. 1249).

¹⁶ Erben, Regesta, č. 1230-1231.

vídání. V listu z 24. dubna nařizuje papež témuž biskupu Míšeňskému, aby krále Václava osvobodil od přísahy, kterou prý se vzdal vlády ve prospěch syna svého, rovněž aby sprostil exkommunikace ty, kteří starému králi v znovudobytí království a cti nápomocni budou.

Když tyto papežské listy - někdy v polovici května - došly, dlel král Václav právě v Míšni.¹⁷ Měl-li starý král již dříve úmysl přísahu zrušit a válku znovu začít, byly to zajisté listy papežské, jež úmysl ve skutek uvedly. Sbíraje vojsko, postupoval do Čech velmi zvolna a opatrně. Dne 11. června byl v Budišíně, někdy ke konci téhož měsíce v Litoměřicích.

V Litoměřicích usadil se na delší dobu a pracoval odtud na získání přívrženců, na zastrašení povstálých i ve sbírání vojska. Zmíněný již list papeže Innocence IV. z 22. dubna, kde hrozilo se odbojnému duchovenstvu zbavením hodností a beneficií, a podobný list vzdorokrále německého Viléma byly mu v záměru jeho vydatnou podporou. Oba listy veřejně rozhlášeny a nařízeno, aby vyšší duchovenstvo vyjelo králi v osmi dnech vstříc. Hrozby

¹⁷ Erben, Reg., č. 1233-1234.

působily: mnoho duchovenstva a zajisté i šlechty dostavilo se do Litoměřic, aby králi nabídlo služby své. Král, jenž dosud se přetvařoval, nedávaje najevo, že konání jeho namířeno jest proti Přemyslovi, dovedl i nyní úmysly své zakrýti. Konal s přítomným duchovenstvem a šlechtou jakési shromáždění, kde jednáno bylo o lepší zachovávání míru. Ihned pak vydán přísný rozkaz, aby všechna násilí, loupeže a útisky přestaly. Tu dal také asi Václav najevo, že míní se se sebraným vojskem obrátiti do Moravy, aby také tam nepořádky urovnal.

Hra se králi podařila tak, že ani Přemysl netušil nebezpečí. Václav mluvě o míru, strojíval válku. Ke konci července opustil s vojskem Litoměřice a táhl pomalu k Sadské, nespravuje se však rozkazem svým o zamezení útisků a loupeží. Vojsko jeho páchalo prý zločiny neslýchané. U Sadské náhle obrátil. Nezamířil k Moravě, ale na Prahu. Dne 5. srpna byla již Praha na pravém břehu Vltavy v moci Václavově. Překvapení a snad i zrada vydaly ji lehko v jeho ruce.

Neočekávaný útok Václavův a vítězství jeho dokonalo obrat v smýšlení duchovenstva. Neúspěch boje proti papeži i králi a strach před tresty převedly

je do tábora Václavova. Biskup Mikuláš byl mezi prvními, kdož Přemysla se odřekli. Vyšel s velikým procesím Václavovi vstříc, uvítal jej poctivě a uvedl do kostela sv. Františka za velikého účastenství a plesání lidu.

Mladší král Český, Přemysl, dlel dobou tou na hradě Pražském. Vida, co se děje, tušil, že tu už nebude dosti bezpečen i prchl. Ve dvoru biskupském však, jenž stál konec mostu a hájil vchodu do města, i na hradě Pražském zanechal silnou posádku.

Druhého dne (6. srpna) z rána jal se Václav dobývati ostatní části Prahy. Zmocnil se bez odporu věže mostecké na levém břehu Vltavy i dvoru biskupova, ježž byli přivrženci Přemyslovi opustili a zapálili, vidouce, že ho s úspěchem hájiti nelze. Hrad Pražský sevřel zcela a přerušil jakékoliv spojení mezi ním a ostatním městem, dovoliv pouze, aby mnišky z kláštera sv. Jiří uchýlily se z hradu na místo bezpečnější. Postaveny střelné stroje proti hradu a přivedeni z Jihlavy »zlí lidé«, horníci, snad k podkopávání hradeb. Všechno úsilí dobyvatelů bylo však marno, neboť obležení se hájili statečně. Dlouho ale odolávati nemohli, neboť se jim nedostávalo pitné vody a píce pro dobytek. Na štěstí

obležení netrvalo déle 8 dní. Na den 15. srpna připadal totiž svátek Nanebevzetí P. Marie. Pro den tak slavný vyjednáno mezi oběma stranami příměří, jež pak trvalo i druhého dne. Toho dne (16. srpna) ustrojil zajisté Václav velikou slavnost a hoddy věrným svým. »Neb toho dne oděn ve všechny ozdoby královské, přišel do kostela sv. Františka a vzal korunu královskou, která jemu byla posazena na hlavu rukama biskupů Pražského a Olomouckého a tak oblečen v plášť královský a drže v ruce jablko a žezlo, vešel do kostela, aby slyšel slavnou mši svatou i slyšel pobožně; kteroužto mši sloužil biskup Olomoucký a k slavení jí velmi mnoho svéc voskových opatřil pro libost královskou. Po skončení její přistoupilo se k hodům, připraveným s nádherou královskou, při nichž byli biskupové prve řečení a z jiných kostelů praeláti. Páni pak čeští, dle povinností úřadů svých, ozdobeni rozličnou slavnou úpravou, slušně k tomu přísluhovali. I poslal jest král také pro syna svého a pro pány, kteří se jeho přidrželi, aby co nejdříve přišli k jeho přítomnosti i aby s ním jednali o napravení pokoje a pořádku lepšího v zemi. Konečně syn přišed k otci, ve všem poddal se jest otci a za vše-

chny pány, kteří jej urazili se přimlouval. K jehož poníženým prosbám syna i pány přijal jest k plné milosti své a téhož dne všechněm se slzami podal jest políbení míru.«¹⁸

Tak popisuje současný letopisec slavnost, jež navrátila zemi mír a ukončila záhubnou válku. Tušiti lze ovšem, že smíření upřímné ani tentokráte nebylo, ba kronikář sám praví, že Přemysl hradu Pražského otci spíše z nutnosti, než z dobré vůle postoupil. Přemysl viděl nezbytí - i vzdal se svých nároků na spoluvládu v zemi a spokojil se s markrabstvím Moravským a polovicí výtěžku z dolů jihlavských. Dvouletý tedy jeho boj proti otci, celé veliké povstání se všemi zhoubami svými způsobeno bylo nadarmo. Slíbil sice Václav synu pro budoucnost milosti hojnější, ale i ten slib byl neupřímný. Dne 20. srpna vešel Václav do hradu Pražského, přivítán byv slavně od duchovenstva a uveden do kostela. Biskupu a kanovníkům udělil tu jakési privilegium. Po 4 dnech vyjel z hradu a odebral se na zámky své, »na kterých prve zvyklý byl přebývati«.

Vrátilo se tedy vše ve staré koleje. Povstáním ne-

¹⁸ »Příběhy krále Václava I.« v Pramenech děj. čes. II.

dosaženo ani toho, aby král více všímal si vlády a zanechal dosavadního života. Ale konce všemu přece ještě nebylo. V druhé polovici září¹⁹ přišel kralevic s několika věrnými pány k otci na hrad Týřov, žádaje od otce, aby dle slibu svého udělil mu větší milosti. Lstivý král však, jenž syna úmyslně k sobě přilákal, aby se mu pomstil, jal všechny; pány po dvou poslal do vězení hradu Pražského a syna dal odvézti na pevný hrad Přimdu.

Co s Přemyslem potom se dalo, určitě nevíme. Pulkava dí, že po několika dnech byl propuštěn, Dalimil, že mu páni z vězení pomohli. Zprávu tuto potvrzuje, tušíme, list již krále Přemysla Heřmanovi z Rychnova,²⁰ kde vděčně vzpomíná zásluh jeho, když před krutým a nemilosrdným pronásledováním rodičů svých (rozuměj: otce) prchati musil a došel úkrytu na hradě Heřmanově, Mulenšteině (Milšteině?). Ne tak šťastni byli páni, kteří uvěznění byli na hradě Pražském. Pobýli tu dle Dalimila po tři léta. Muž, jenž od Dalimila i Pulkavy

¹⁹ Bylo to zajisté až po 26. září, neboť 14. a 22. září dává Přemysl listy v Olomouci a v Brně. Od 22. září do 17. listopadu listin od něho nemáme - je to patrně doba jeho věznění a útěku.

²⁰ Palacký I, 2, str. 192 (pozn. 220).

označován jest za hlavního původce povstání, Ctibor soudce, jinak Moudrá Hlava, odešel po smíru otce se synem do Němec, po třech letech prý pak vydán Václavovi, jenž jej dal na Petříně stíti a syna jeho Jaroše vplésti na kolo.

Přemysla vidíme již 17. listopadu na Moravě jako markrabí. V družině jeho jest Havel z Lemberka.²¹ Staral se asi Václav o to, aby mladý kralevic budoucně spolehlivějšími rádci byl obklíčen. Bylo toho však sotva třeba. Mladý kníže nabyl nezdařením povstání trpkých zkušeností, zmužněl i vybouřil se a soudil chladněji. Odbojem svým způsobil veliké spustošení a pohubení země, ochromil váhu země v politice zahraničné a co nejhoršího - dal zhoubný příklad povstání proti panujícímu králi. Po 30 letech pocítil ruku mstící Nemesis sám na sobě.

Ukončíme stať tuto pohádkovým závěrem zprávy Pulkavovy: *Et vixerunt deinceps pater cum filio in concordie unione.*

²¹ Erben, Regesta, č. 1240.